

> Retouradres Postbus 320, 1110 AH Diemen

Aan de minister van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport
Postbus 20350
2500 EJ DEN HAAG

2022048517

Zorginstituut Nederland
Zorg
Projectmanagement
Willem Dudokhof 1
1112 ZA Diemen
Postbus 320
1110 AH Diemen
www.zorginstituutnederland.nl
info@zinl.nl
T +31 (0)20 797 85 55
Contactpersoon

Datum 28 november 2022
Betreft Voortgangsrapportage implementatiefase Zinnige Zorg 2022

Onze referentie 2022048517

Geachte heer Kuipers,

In deze brief informeren we u over wat er tot nu toe is bereikt in de implementatiefase van de Zinnige Zorg-trajecten van Zorginstituut Nederland.

Doel en opzet Zinnige Zorg

Het Zorginstituut wil met het Zinnige Zorg-programma de kwaliteit van de zorg en de gezondheidswinst voor patiënten vergroten en onnodige kosten vermijden. Om deze doelen te bereiken lichten we de zorg in het verzekerde pakket systematisch door. Dat doen we samen met betrokken partijen. We toetsen of de zorg zoals die in richtlijnen en wetenschappelijke literatuur staat beschreven ook wordt toegepast in de praktijk. Voor meerdere aandoeningen bekijken we het hele zorgtraject vanuit het perspectief van de patiënt.

Veldpartijen aan zet

Waar aanwijzingen zijn voor verbeterpunten in het zorgtraject maken we verbeterafspraken met afgevaardigden van wetenschappelijke verenigingen, Zorgverzekeraars Nederland en patiëntenorganisaties. De verbeterafspraken staan in het zogeheten verbeter-signalelement. In de jaren na publicatie zijn de betrokken partijen verantwoordelijk voor de implementatie van de afspraken. Het Zorginstituut faciliteert en monitort dit proces. Een totaaloverzicht van alle Zinnige Zorg-trajecten vindt u in **bijlage 1**.

Na het rapport van de Algemene Rekenkamer¹ in 2020 zijn enkele wijzigingen doorgevoerd in het programma. Het Zorginstituut zet waar mogelijk zijn taken en bevoegdheden in, bijvoorbeeld de Meerjarenagenda. De samenwerking met Zorgevaluatie en Gepast Gebruik is aangescherpt en samen faciliteren we de implementatie. Met de koepelpartijen is het belang van hun betrokkenheid besproken, en is benadrukt dat implementatie aan de veldpartijen is.

Van Zinnige Zorg naar Passende zorg

De Zinnige Zorg-verbeter-signalelementen bevatten concrete verbeterafspraken over een of meer elementen van passende zorg. Hieronder verstaan we effectieve en kwalitatief goede zorg, die op de juiste plek wordt geleverd en samen met de

¹ Algemene Rekenkamer, *Verzekerd van Zinnige Zorg*. Den Haag, oktober 2020.

patiënt tot stand komt. De Zinnige Zorg-trajecten zijn daarmee de voorloper van de beweging naar passende zorg.

Zorginstituut Nederland
Zorg
Projectmanagement

Fasering Zinnige Zorg-trajecten

Ieder Zinnige Zorg-traject kent een screeningsfase, verdiepingsfase voor onderzoek, implementatiefase en evaluatiefase. De screeningsfase leidt tot een rapport met de keuze voor het te verdiepen zorgtraject. De verdiepingsfase resulteert in een verbeter signalement met verbeterafspraken en bijbehorende verbeteracties. Tijdens de drie jaar durende implementatiefase daarna verschijnt jaarlijks een voortgangsrapportage. In het vierde jaar volgt de evaluatiefase, die wordt afgesloten met een eindrapportage.

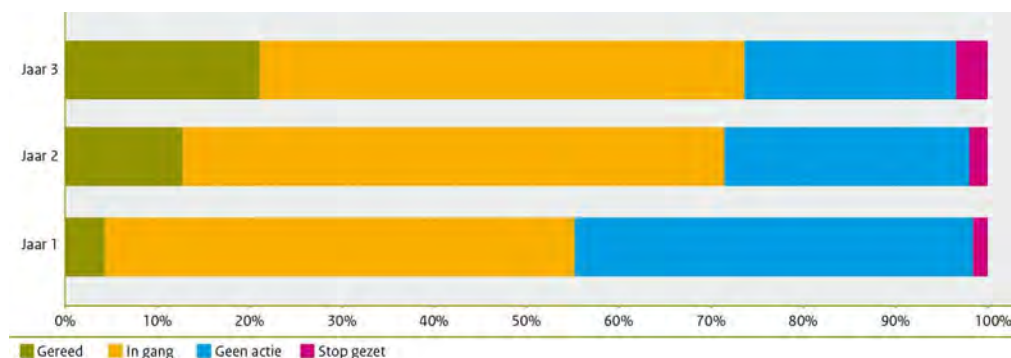
Datum
28 november 2022

Onze referentie
2022048517

Implementatiegraad Zinnige Zorg-verbeteracties

Deze voortgangsrapportage gaat over 18 trajecten die op dit moment in de implementatiefase zitten (het 19^e Zinnige Zorg-traject in de implementatiefase, Zinnige Zorg Eczeem of Psoriasis, is in augustus gepubliceerd en nog niet opgenomen in deze rapportage). U vindt het overzicht in **bijlage 2**, met daarin per project de status van de verbeteracties.

In de onderstaande **figuur** zijn daarnaast alle verbeteracties van de 18 implementatieprojecten uitgesplitst naar het jaar waarin het betreffende project zich in de implementatiefase bevindt, met per jaar het percentage verbeteracties dat gereed is, in gang gezet is, (nog) niet in gang gezet is, of in overleg met de partijen stopgezet is. In jaar 1 bevinden zich 10 projecten, in jaar 2 4 projecten en in jaar 3 ook 4 projecten.

Wat opvalt is dat al in het tweede jaar van implementatie driekwart van de verbeteracties in gang is gezet. Deze acties staan op de agenda's van de relevante partijen en de eerste stappen zijn gezet. Bovendien neemt het aantal verbeteracties dat is geïmplementeerd toe over de tijd: van de projecten die in het eerste jaar van de implementatie zitten is nog geen 5 procent gerealiseerd, en van projecten die het derde jaar zitten is 20 procent gerealiseerd.

Beschrijving van de voortgang

Hieronder geven we een beschrijving, en voorbeelden, van de implementatie van verbeteracties. We maken onderscheid tussen verbeteracties die over randvoorwaarden van goede zorg gaan en verbeteracties die merkbaar zijn voor patiënten in de praktijk.

Randvoorwaarden voor veranderingen in de praktijk

De meeste voortgang in de implementatiefase is geboekt op de randvoorwaarden die noodzakelijk zijn voor het leveren van meer zinnige zorg. Voor meerdere aandoeningen is richtlijnontwikkeling of -herziening in gang gezet, (na-)scholing georganiseerd, of patiënteninformatie ontwikkeld. Bijvoorbeeld, voor het Zinnige Zorg-project Obstructief Slaapapneu zijn drie aanbevelingen overgenomen in de richtlijn, zodat diagnostiek en behandeling in de toekomst gepaster worden ingezet. De aanbevelingen uit Zinnige Zorg Baarmoederhalsafwijking worden uitgedragen op landelijke symposia, zodat vrouwen tijdige en betere zorg krijgen. Voor meerdere Zinnige Zorg-projecten is www.thuisarts.nl aangepast.

Zorginstituut Nederland
Zorg
Projectmanagement

Datum
28 november 2022

Onze referentie
2022048517

Beweging naar veranderingen in de praktijk

De eerste stappen naar implementatie van de verbeterafspraken zijn gezet. Voor het traject Zinnige Zorg Psychose zetten koplopers in GGZ-instellingen zich in voor verbetering van zorg voor mensen met een psychose. Voor Zinnige Zorg Maagklachten is veel media-aandacht geweest. We verwachten daarom in 2023 positieve effecten op de inzet van kijkonderzoek van de maag en het gebruik van maagzuurremmers. Vanuit de Zinnige Zorg-trajecten Astma, Maculadegeneratie, Osteoporose, Urineweginfecties en Onderste luchtweginfecties hebben we 11 verbeterafspraken op de implementatieagenda van Zorgevaluatie en Gepast Gebruik (ZE&GG) kunnen plaatsen, waardoor we een versnelling verwachten in de implementatie.

Implementatie van verbeterafspraken in de zorg kost tijd. We zien dat de Zinnige Zorg-trajecten die meer dan zes jaar geleden zijn gestart nu toch hun vruchten afwerpen. Bijvoorbeeld, mensen met perifeer arterieel vaatlijden krijgen vaker gesuperviseerde looptraining en minder vaak een operatie. Vrouwen met borstkanker krijgen vaker een inschatting van hun recidief-risico als onderdeel van de nacontrole, en daardoor passender nazorg. De goede voorbeelden van Zinnige Zorg kunnen in de toekomst worden beschreven als Passende zorg-praktijken.

Knelpunten bij implementatie

In Zinnige Zorg maken we afspraken met wetenschappelijke verenigingen en zorgaanbieders. Er valt nog meer winst te behalen als zij hun achterban motiveren. Meerdere Zinnige Zorg-verbeterafspraken zijn door bevlogen zorgprofessionals lokaal in gang gezet, maar de landelijke implementatie blijft achter. Door de lopende kwaliteitsverbeteringsprogramma's beter op elkaar af te stemmen en gelijk op te laten gaan, zoals benoemd in het IZA, kunnen de zorgaanbieders en wetenschappelijke verenigingen wellicht makkelijker de nodige stappen zetten.

Conclusies

In deze voortgangsrapportage zien we dat partijen in het veld al veel acties in gang hebben gezet. Een klein deel is al gereed, met name verbeteracties in de randvoorwaarden voor Zinnige Zorg. Ook zien we beweging naar veranderingen in de praktijk. Een nog grotere inzet van de veldpartijen en structurele agendering van Zinnige Zorg-verbeterafspraken op de implementatieagenda van ZE&GG, kunnen dit proces versnellen.

We constateren echter een aantal structurele knelpunten die de implementatie belemmeren. Om daadwerkelijk samen de beweging naar passende zorg in gang

te zetten, is het nodig om schotten en ongewenste prikkels weg te nemen en te kijken vanuit het perspectief van de patiënt. De uitvoering van de afspraken in het IZA, en het uitlichten van Passende zorg- praktijken kunnen daaraan bijdragen.

Zorginstituut Nederland
Zorg
Projectmanagement

Voortgang

Vanaf dit jaar tot en met 2025 ontvangt u van ons jaarlijks een voortgangsrapportage. Daarnaast volgen vanaf 2023 ook de eindevaluaties van de individuele Zinnige Zorg-trajecten die worden afgerond.

Datum
28 november 2022

Onze referentie
2022048517

We hopen u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

Hoogachtend,

Sjaak Wijma
Voorzitter Raad van Bestuur

Bijlage 1: Totaaloverzicht Zinnige Zorg-trajecten en de fase waarin deze zich bevinden.

Bijlage 2: Overzicht en status van implementatie van 18 Zinnige Zorg-trajecten.

Bijlage 1: Totaalverzicht Zinnige Zorg-trajecten en de fase waarin deze zich bevinden.

Zorginstituut Nederland
Zorg
Projectmanagement

Datum
28 november 2022

Onze referentie
2022048517

Fase	Aantal	Zinnige Zorg-traject
Screeningsfase	0	-
Verdiepingsfase	3	ICD, Reumatoïde artritis, Slechthorendheid en doofheid'
Implementatiefase	19	<ul style="list-style-type: none"> • Jaar 1 Implementatie Astma, Klachten vanuit de lage rug, Licht verstandelijke beperking en gezondheidsprobleem, Maagklachten, Leeftijdgebonden Maculadegeneratie, Middenoorontsteking, Onderste luchtweginfecties, Veneuze trombose en longembolie, Verstandelijke beperking en probleemgedrag, Urineweginfecties, Psoriasis/ Eczeem (gepubliceerd aug 2022; nog geen rapportage) • Jaar 2 Implementatie Bekkenbodemklachten, Osteoporose, Psychose, PTSS • Jaar 3 Implementatie Baarmoederhalsafwijking CIN, COPD, OSA, Pijn op de borst
Evaluatiefase	5	Knle- en heupartrose, Geneesmiddelen prostaatkanker, Geneesmiddelen niercelkanker, Nacontrole borstkanker, Laatste levensfase long- en darmkanker
Afgerond	1	Perifeer arterieel vaatlijden
Totaal	28	-

Bijlage 2: Overzicht en status van implementatie van 18 Zinnige Zorg-trajecten.

Zorginstituut Nederland
Zorg
Projectmanagement

Datum
28 november 2022

Onze referentie
2022048517

In de onderstaande tabel staat per Zinnige Zorg implementatieproject de status van de verbeteracties. Deze zijn geclusterd naar het soort actie, en ingedeeld in de Passende zorg-pijlers. We hebben de projecten afgekort met de eerste letters en het implementatiejaar. AS1 betekent Zinnige Zorg Astma, dat zich bevindt in jaar 1 van de implementatie. Tussen haakjes staat het aantal verbeteracties waar het per project om gaat. De acties waar (nog) geen actie op is ondernomen kunnen in de toekomst nog in gang worden gezet. Voor enkele acties hebben we het faciliteren stopgezet in overleg met de partijen, bijvoorbeeld omdat uitvoering niet meer van toepassing was of niet in de nabije toekomst kan plaatsvinden. Deze acties kunnen in een later stadium door de partijen alsnog worden uitgevoerd. In de categorie richtlijnontwikkeling zijn veel verbeteracties. Iedere verbeteractie actie betreft namelijk een aparte richtlijnaanbeveling.

Categorie verbeteracties	Gereed	In gang	Geen actie	Stop gezet	Totaal
Effectieve en kwalitatief goede zorg					
Richtlijnontwikkeling: Herzien of opstellen van richtlijnen en leidraden, of richtlijnen op elkaar laten aansluiten.	BA3(1), CO3(1), OS2(1), OB3(3), PI3(2)	AS1(5), BA3(1), CO3(6), KR1(5), LV1(1), MA1(2), MD1(8), MI1(3), OL1(9), OS2(6), OB3(1), PS2(3), PI3(1), VT1(4)	BE2(1), R1(2), MA1(1), MD1(1), MI1(4), OL1(1), OS2(1), PI3(3), VT1(4), UW1(2)	KR1(1)	84
Scholing zorgprofessionals: Scholing/voorlichting/visitates van zorgprofessionals t.b.v. o.a. (de-)implementatie van diagnostiek, behandeling, nacontrole, samen beslissen, et cetera.	BA3(1), MA1(1)	AS1(2), BA3(1), CO3(1), BE2(2), KR1(1), LV1(1), MA1(1), MD1(1), OS2(1), PS2(1), PT2(2), VB1(1)	CO3(1), BE2(1), R1(1), MA1(4), MD1(1), OL1(1), OS2(3), VT1(6), UW1(1)		36
Kwaliteitsregistraties: Opstellen, aanpassen en implementeren.	BA3(2)	BA3(1), CO3(2), R1(1), MI1(1), OS2(1)	KR1(1), MA1(1), MD1(3), OS2(2)	KR1(1), U1(1)	17
Aanpassingen in het EPD (elektronisch patiëntendossier) of elektronisch verwijssysteem.		KR1(1), MA1(2), OL1(1), OS2(2)	OS2(2), PI3(1), UW1(1)		10
Kennisontwikkeling: Lokale initiatieven en/of onderzoek in ziekenhuizen.	OL1(1)	LV1(2), MA1(4), MI1(2), OL1(1), PS2(3), PT2(2), VT1(1), VB1(1), UW1(2)	MD1(1), MA1(1), VT1(1), UW1(1)		23
Zorginkoop: Afspraken tussen zorgaanbieders en zorgverzekeraars.		LV1(1), OS2(1), OB3(1)	CO3(1), MD1(1), VT1(4)		9
Zorg op de juiste plek					
Samenwerking in de zorg/ keten: Samenwerkingsafspraken, transmurale zorg, de juiste zorg op de juiste plek.	BA3(1)	AS1(3), CO3(1), LV1(2), MA1(2), MD1(2), PT2(1)	CO3(1), R1(2), MD1(2), OS2(1), PT2(1), VT1(1)		18
Informatie-uitwisseling in de zorg/ keten: Binnen en tussen de lijnen.	MD1(1)	BE2(1)	OS2(1), PT2(1)		4
Zorg die samen met de patiënt tot stand komt					
Patiënten- en publieksvoorlichting: Ontwikkelen en vindbaar maken van online patiëntenvoorlichting en publieksvoorlichting.	MA1(1), PS2(1), UW1(2)	BA3(4), BE2(1), KR1(1), MA1(2), MD1(2), MI1(1), OS2(2), OB3(1), PS2(1), VB1(1), UW1(1)	CO3(1), R1(1), MA1(3), MD1(6), OL1(2), OS2(1), PI3(1), VT1(3)	BA3(1), OS2(1)	41
Keuzehulp: Ontwikkelen consultkaart of keuzehulp en/of vindbaar maken t.b.v. Samen Beslissen.		BA3(1), VT1(1)	MI1(1), OS2(1), VT1(1), UW1(1)	BA3(1)	7
Verbeterafspraken buiten bovenstaande categorieën					
Bijvoorbeeld: Verduurzaming van hulpmiddelen, structureel monitoren van zorg en bieden van spiegelinformatie, onderzoek inzetten naar bevorderende en belemmerende factoren van implementatie, verkorten van wachtlijsten waardoor preventie van verergering van de aandoening	PS2(3), PT2(1), VB1(1), UW1(1)	AS1(4), BA3(5), LV1(1), MA1(2), MI1(1), OL1(2), OS2(5), PT2(2), UW1(2)	AS1(3), MA1(1), MD1(4), OS2(3), OB3(1)	OS2(1)	44
Totaal	27	158	104	6	295

Afkortingen: Astma = AS1; Baarmoederhalsafwijking = BA3; Bekkenbodemplachten = BE2; COPD = CO3; Klachten van de lage rug = KR1; LVB en gezondheidsprobleem = LV1; Maagklachten = MA1; Maculadegeneratie = MD1; Middenoorontsteking = MI1; Onderste luchtweginfecties = OL1; Obstructief slaapapneu = OB3; Osteoporose = OS2; Psychose = PS2; PTSS = PT2; Pijn op de borst = PI3; Veneuze trombose en longembolie = VT1; Verstandelijke beperking = VB1; Urineweginfecties = UW1